

РЕШЕНИЕ

№ 7138

гр. София, 01.12.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 28 състав,
в публично заседание на 03.11.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Антони Йорданов

при участието на секретаря Наталия Дринова и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **6968** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203, ал.1 от АПК, вр.чл.74, ал.2 от Закона за защита от дискриминация, вр.чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/.

Делото е образувано по искова молба от „лишения от свобода М. Г. Х. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, с която се претендира обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 1700 /хиляда и седемстотин/ лева за периода 17.06.2010г. до 17.06.2013г., причинени вследствие осъществена дискриминация от страна на началника на затвора-С., установена с Решение № 2/06.01.2016г. на Комисия за защита от дискриминация.

В исковата молба се твърди, че ищецът е изтърпявал наказание "лишаване от свобода" в затвора в [населено място]. С цитираното по-горе решение, постановено по преписка № 454/2013г. и влязло в сила като неоспорено по съдебен ред, КЗД е установила че за процесния период той е бил третиран по-неблагоприятно в затвора в [населено място], като ползващ престой на открито с продължителност до един час дневно, а не час и половина, колкото са ползвали останалите лишени от свобода. От това незаконно поведение на ответника ищецът твърди, че е претърпял неимуществени вреди, изразяващи се в негативни изживявания и състояния, които са пряка последица от осъществената дискриминация.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, чрез процесуалния си представител, оспорва исковата молба и моли съда да се произнесе с решение, с което да я отхвърли като неоснователна и недоказана. Претендира разноски.

Представителят на Софийска градска прокуратура изразява становище за неоснователност на исковата молба, поради изтекла абсолютна давност.

Съдът, след като се прецени събраните по делото гласи и писмени доказателства във връзка с възраженията на страните, прие следното от фактическа страна:

Към датата на подаване на исковата молба ищецът изтърпява наказание „доживотен затвор без право на замяна“ в затвора [населено място]. За периода 01.06.2009г.-01.06.2013г. е пребивавал и в затвора [населено място], където е бил настаняван със статут на лишен от свобода от така наречената „чужда делегация“ като за този период им е определен престой на открито за времето от 60 минути, който е по предварително определен график от началника на затвора. Същевременно за всички останали лишени от свобода престоят е бил минимум 90 минути. Поради това ищецът сезирал Софийски районен съд с твърдения, че спрямо него е осъществена дискриминация от страна на ГДИН и е предявен осъдителен иск за заплащане на обезщетение.

С определение от 28.06.2013г. СРС е прекратил производството и е изпрати делото по подсъдност на Административен съд София-град, който с Определение 5284/29.07.2013г., постановено по адм.д.№ 7285/2013г. е изпратил материалите на Комисия за защита на от дискриминация, за което е образува преписка № 454/2013г. Въз основа на така образуваното и развило се административно производство е издадено Решение № 2/06.01.2016г., с което КЗД е приела, че началникът на затвора-С. е осъществил пряка дискриминация по признак „лично положение“ по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр., изразяваща се в по-неблагоприятно третиране на лишените от свобода, временно настанени, означени като „чужда делегация“ в затвора-С., в сравнение с лишените от свобода, постоянно настанени, по отношение упражняване правото им на престой на открито. Също така Комисията е установила, че ГДИН е осъществила пряка дискриминация по признак „лично положение“ по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр., изразяваща се в нееднакво третиране на лишените от свобода, временно настанени в затвора –С., означени като „чужда делегация“ по отношение упражняване правото им на престой на открито. Решението на КЗД е влязло в сила, поради неоспорването му пред съда.

За изясняване на спортните обстоятелства съдът е изискал от ГДИН справка относно пребиваването на ищеца в затвора [населено място], от която е видно, че за процесния период същият е настаняван в I-ва група-зона с повишена сигурност, със статут на лишен от свобода „чужда делегация“

В хода на събиране на доказателства, по искане на ищеца е допуснат до изслушване свидетел – л.св.Ж. Г., от показанията на който се установява, че по повод по-краткия престой на открито, М. Х. многократно е правил опити да бъде преустановена тази практика, което обаче останало без резултата. Това водело до чувството за липса на справедливост и се отразило негативно на ищеца, който се затварял в себе си, не комуникирал с другите, приемайки себе си за отхвърлен и отритнат.

При така установената фактическа обстановка, съдът прави следните правни изводи :

Искът е процесуално допустим, но разгледан по същество е неоснователен при следните съображения:

Съгласно чл.203, ал.1 от Глава единадесета на АПК, исковите за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица се разглеждат по реда на тази глава. Съгласно чл. 203, ал. 2 от АПК, за неуредените

въпроси за имуществената отговорност се прилагат разпоредбите на ЗОДОВ. Според разпоредбата на чл. 1 от ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност, като исковите се разглеждат по реда установен в АПК. Следователно за да възникне право на иск за обезщетение е необходимо да са налице няколко кумулативни предпоставки, а именно: незаконосъобразен акт, действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата или общината, при или по повод изпълнението на административна дейност; вреда - имуществена или неимуществена; пряка и непосредствена причинна връзка между незаконосъобразния акт, действието или бездействието и настъпилата вреда. Под вреда следва да се разбира отрицателната последица от увреждането, която засяга неблагоприятно защитените от правото имуществени и неимуществени интереси на увредения, а под "пряка и непосредствена" - тази вреда, която следва закономерно от незаконосъобразния акт, действие или бездействие на компетентния административен орган по силата на безусловно необходимата връзка между тях. При липсата на който и да е от елементите на фактическия състав не може да се реализира отговорността по чл. 203 от АПК във вр. с чл. 1 от ЗОДОВ.

Предявеният иск е с правно основание чл. 74, ал. 2 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. Съгласно цитираната разпоредба приложението на чл. 74, ал. 2 от ЗЗД е обусловено от приключило административно производство пред компетентния орган – Комисия за защита от дискриминация, в рамките на което с влязъл в сила административен акт е установен правопораждащият правото на обезщетение акт на дискриминация. От тук следва извода, че задължителната процесуална предпоставка за допустимостта на този иск е наличието на приключило производство пред Комисията за защита от дискриминация и тя е факт. Производството се развива по реда на ЗОДОВ. Основателността на такъв иск изисква установяването на претърпени вреди в причинно следствена връзка с установен от КЗД, като специализиран административен орган, акт на дискриминация.

В конкретния случай е налице влязло в законна сила Решение № 2 от 01.01.2016г. на КЗД, с което е установена непряка дискриминация по отношение на М. Х. от страна на ГДИН, свързана с по-неблагоприятно третиране на лишените от свобода от „чужда делегация“, спрямо останалите лишени от свобода. В тази връзка съдът не споделя становището на ответника, с което се твърди, че спорът между страните е разрешен с влязло в сила решение на СРС. За изясняване на това твърдение е изискана справка от Софийски градски съд, от която ведно, че по въззвна жалба на М. Х. е образувано в.гр.д.№ 9618/2020г., което към настоящия момент не е приключило.

Дискриминацията е била реализирана в срока, посочен в исковата молба и по описания в същата начин. През този период ищецът действително е реализирал правото си на престой на открито, но с половин час по-малко от осъдените със същото наказание, изтърпяващи го при същия режим, в затвора в [населено място]. Пред КЗД и в настоящето производство не се сочи основателна причина за неравното. Освен това законодателството не съдържа основание за въвеждане на различен статут на лишените от свобода, вкл. по отношение вида и размера на правата им, само на база мястото за лишаване от свобода, в което са настанени изтърпяващите такова наказание при един и същ режим. Забраната по чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. е широко формулирана. Според тази разпоредба забранена е всяка пряка или непряка

дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна. В случая е налице пряка дискриминация, безспорно установено от КЗД, основана на лично положение – местопребиваване на ищеца в определено място за лишаване от свобода, при което е бил проведен различен и по-неблагоприятен режим, в сравнение с режима на други такива места. Присъждането на обезщетение за вреди не зависи нито от вида на дискриминацията, нито от това, дали е било налице целенасочено поведение към увреждане на ищеца, т. к. отговорността по ЗОДОВ е обективна безвиновна такава. Обезщетение следва да бъде присъдено при наличие на установен дискриминационен акт спрямо ищеца, която предпоставка е налице, доказани вреди и причинно-следствена връзка между вредите и този акт. Вредите могат да бъдат, както и в останалите случаи на приложение на ЗОДОВ, имуществени и неимуществени, като по делото ищецът твърди причиняване на неимуществени такива, като ги е описал в исковата си молба. Както се спомена ответната страна не е представила доказателства в съответствие с чл. 9 от ЗЗДискр., от които да е видно, че принципът на равно третиране не е нарушен.

По отношение на твърдението за претърпените от ищеца вреди съдът взе предвид и събраните в хода на делото свидетелски показания на изслушания свидетел - Ж. Г., от които безспорно се установява, ищецът е претърпял неимуществени вреди, изразяващи се в притеснения, стрес, безпокойство, чувство на отритнатост, съставляващи емоционални болки и страдания от преживяната несправедливост свързана с намаления му без каквито и да било обективни причини престой на открито спрямо други лишени от свобода. Съгласно установената задължителна практика по реда на чл. 290 ГПК /например с решения № 73 от 12.06.2013 г. по гр. д. № 311/2012 г. на IV г. о., № 350 от 20.10.2015 г. по гр. д. № 1730/2014 г. на IV г. о. / - в случаите когато дискриминационното действие е установено от Комисията за защита от дискриминация, съдът не установява повторно осъществена ли е дискриминация, от кого и срещу кого, а преценява единствено има ли причинени на пострадалото лице вреди, какви са те, пряка последици ли са от дискриминационното нарушение и какъв е размера на обезщетението. Когато нарушението е такова, че с осъществяването му неизбежно се засяга достойнството на лицето, като се създава унижителна или обидна среда /каквато е посочената в § 1 от ДР на З.. дефиниция на понятието "тормоз"/, изрично не е необходимо да се установяват причинените неимуществени вреди и да се доказва тяхната причинна връзка с нарушението, защото те естествено следват по човешка презумция и имплицитно се предполагат. " - Решение № 112 от 5.05.2016 г. на ВКС по гр. д. № 6128/2015 г., III г. о., ГК. В случая поставянето на едно лице в неравностойно положение с други лица, намиращи се в сходна ситуация е съвсем нормално да доведе до посочените в исковата молба неблагоприятни последици за емоционалното му състояние

Относно размера на претендираното обезщетение съдът взе предвид факта, че претендираните от ищеца вреди са неимуществени, с оглед на което при наличието на такива те се обезщетяват по справедливост, съобразно разпоредбата на чл. 52 от ЗЗДоговорите и не е нужно ищецът да доказва или представя общоприети от законодател, съд или друг орган критерии за тяхното определяне. В случая вреди са

резултат от дискриминационен акт спрямо ищеца през процесния период от три поради намален престой на открито от по половин час всеки ден в сравнение с останалите затворници от други, посочени в исковата молба, заведения за изтърпяване наказание "лишаване от свобода". При определяне на паричното обезщетение следва да се изходи от конкретните обстоятелства при извършване на деянието, вредата, нейният интензитет, жизненият стандарт в страната като база за паричния еквивалент на причинената неимуществена вреда, създаденият от съдебната практика ориентир, относим към аналогични случаи, тъй като в сферата на нематериалните ценности равенството в обществото намира най-чист израз. В случая съдът взе предвид, че ищецът е лишен от свобода до живот и в този смисъл за него престоят на открито е особено важна част от правата му, тъй като той му предоставя, макар и за кратко, ежедневно движение на чист въздух и слънце, необходими за неговото физическо и психическо здраве. Въпреки това съдът намира исковата претенция за завишена, тъй като на същия е бил подсигурен предвидения минимум такъв престой на открито, поради това обезщетението за причинените неимуществени вреди на М. Х., следва да се определи на 1000.00 /хиляда/ лв. За останалата част от сучата, над тази сума исковата молба следва да се отхвърли, като неоснователна.

За пълнота на мотивите, съдът намира, че следва да обсъди възражението на ответника за неоснователност на исковата претенция, поради изтекла погасителна давност, макар и заявено от представителя на СГП, а не от ответника. В тази насока съдът съобрази следното:

Погасителната давност е институт на материалното и процесуалното право, представляваща изтичането на предвидения в закона период от време, през който субектът на правото (вземането) бездейства и не го упражнява. Съответно с изтичането на давността и при направено възражение от насрещната страна вземането се погасява, респективно предявеният иск следва да се отхвърли като неоснователен поради изтичането на давностния срок.

Нормата на чл.203, ал.2 от АПК предвижда за неуредените въпроси за имуществената отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани да се прилагат разпоредбите на ЗОДОВ.

Приложимия към касуза закон обаче не се урежда въпросът за погасителната давност и в частност за началния момент, от който същата започва да тече, както и давностният срок за погасяване на правото да се търси обезщетение от държавата за причинени вреди от имуществен или неимуществен характер. Съгласно §1 от ЗР на ЗОДОВ за неуредените въпроси в закона се прилагат разпоредбите на гражданските и трудови закони. Следователно приложение следва да намерят разпоредбите на Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), уреждащ института на погасителната давност. Съгласно чл.110 от ЗЗД с изтичането на петгодишна давност се погасяват всички вземания, за които законът не предвижда друг срок.

Претенцията на М. Х. е за обезщетение на вреди, причинени от незаконосъобразна административна дейност на органи и длъжностни лица при ГДИН, като давността започва да тече от момента на установяването на съответната незаконосъобразност, което в случая е от датата на влизане в сила на решението на КЗД, цитирано по-горе – 27.01.2016 г. Ищецът не е имал възможност да предяви настоящия иск преди тази дата, т. к. не е била налице задължителната предпоставка по чл. 203 и сл. от АПК за това – установено незаконосъобразно действие или бездействие, респективно акт на административен орган. Такъв иск пред административния съд би бил недопустим.

Съгласно чл. 204 от АПК иск може да се предяви едва след отмяната на незаконосъобразен АА. Поради спецификите на производството по чл. 74 от ЗЗДискр. иск не може да се предяви едновременно с предявяване на жалба пред КЗД, т. к. органите, разглеждащи жалбата и иска са различни – установяване на дискриминация се прави от Комисията, а обезщетение се присъжда от съда, поради което 204, ал. 2 от АПК е неприложим. Неприложима се явява и разпоредбата на ал. 4 на чл. 204 от АПК именно поради специалният ред, по който се установяват незаконосъобразност на действието или бездействието на административен орган. В случая вземането не е погасено по давност с оглед момента на установяване на дискриминационното поведение" - Решение № 2/06.01.2016г., влязло в сила на 27.01.2016г. като правото на неговото претендиране продължава до 27.01.2021г., т.е. след датата на подаване на исковата молба. Съгласно общата и приложима разпоредба на чл. 114 от ЗЗД давност започва да тече, когато вземането е станало изискуемо, но в случая вземането на ищеца за обезщетение не може да се счита за изискуемо, преди спрямо него да е установена дискриминация от страна на административен орган. "... исковете по чл. 74, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация за обезщетение за вреди, причинени на граждани от незаконни актове, действия или бездействия на държавни органи и длъжностни лица, които се явяват в противоречие със Закона за защита от дискриминация, не са отделен вид. Те представляват иски по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, които могат да се предявят пред административния съд след установяването на проява на дискриминация с решение на Комисията за защита от дискриминация. Предвид изхода на делото и на основание чл.143, ал.3 от АПК, ищецът следва да бъде осъден да заплати на ответника сторените по делото разноси в размер на 41лв. з юрисконсултско възнаграждение, представляващи процент от минимално предвидения размер в Наредбата за минимални размери на адвокатските възнаграждения, определени съобразно отхвърлителната част от исковата молба, своевременно поискани до приключване на устните състезания. По гореизложените съображения, Административен съд София град 28-ми състав

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" - С. да заплати на М. Г. Х., сумата от 1000.00 /хиляда/ лв., съставляваща неимуществени вреди, причинени от осъществена спрямо него дискриминация, установена с Решение № 2/06.01.2016г. на Комисия за защита от дискриминация..

ОТХВЪРЛЯ като неоснователен иска в останалата му част в размер до 1 1700 /хиляда и седемстотин/ лева.

Решението подлежи на обжалване в 14- дневен срок от съобщаването му чрез Административен съд Габрово пред тричленен състав на същия съд.

Препис от решението да се връчи на страните.

СЪДИЯ: